

Rubriek 7 RECHT EN TAAL

Ivainer, Théodore, *La lettre et l'esprit de la loi des parties*, *La Semaine Juridique*, 1981, Doctrine, 3023

In vergelijking met de overvloedige literatuur i. v. m. de problematiek van de wetsinterpretatie werd in de rechtstheorie tot dusver relatief weinig aandacht besteed aan de interpretatie van overeenkomsten.

In het artikel van Ivainer wordt de houding van de Franse rechtspraak geanalyseerd m. b. t. de interpretatie van overeenkomsten.

De auteur stelt vast dat bij de interpretatie van overeenkomsten niet zozeer de achterliggende normen centraal staan ("l'esprit") maar veeleer de formulering, de woorden van de overeenkomst ("la lettre"), die als zelfstandige entiteiten los van hun kontekst benaderd worden. Aldus creëert men een 'logisch-semiologisch' normatief systeem dat een onafhankelijk leven gaat leiden naast, en los van, het achterliggend normatief systeem van de waarden en gedragsregels die de partijen op het oog hadden bij het aangaan van de betrokken overeenkomst.

De kritiek die Ivainer aldus formuleert loopt parallel met de kritiek op de duidelijke-tekst-doktrine, die in het kader van de wetsinterpretatie de bedoeling van de wetgever en/of een funktionele wetstoepassing miskent vanuit een verkeerde visie op de betekenis van teksten.

Net zoals bij de interpretatie van wetteksten blijkt de rechtspraak zich te steunen op de 'duidelijke betekenis' van de tekst van overeenkomsten om aan de rechter elke nadere interpretatie van de overeenkomst te ontfeggen. Ook Ivainer stelt bij zijn onderzoek van de rechtspraak vast dat éénzelfde tekst nu eens 'duidelijk' en dus niet vatbaar voor interpretatie wordt genoemd en dan weer 'onduidelijk' en dus wel vatbaar voor interpretatie (nr. 61).

Dat de interpretatie van de overeenkomst volledig los van de konkrete kontekst gebeurt, wordt o. m. geïllustreerd door het gebruik van woordenboeken om de

'juiste' betekenis van de bewoordingen van de geïnterpreteerde overeenkomst te achterhalen. Merkwaardigerwijze ziet de auteur dit als een bewijs dat de rechtspraak het 'konventioneel karakter' erkent van de woordkeuze in overeenkomsten. Enkel bij 'normatief sterk geladen termen', zoals bvb. 'ongeval' of 'eigendom', die in wetgeving, rechtsleer en rechtspraak een duidelijk geprofileerde betekenis hebben gekregen wordt de voorkeur gegeven aan deze technisch-juridische betekenis boven de betekenis die deze termen hebben in de dagelijkse omgangstaal.

Is de rechter in de ogen van de heersende rechtspraak en rechtsleer sterk gebonden aan de letter van de overeenkomst in geval van 'duidelijke' teksten, dan heeft de rechter omgekeerd bij 'onduidelijke' teksten niet enkel het recht, maar tevens de plicht de overeenkomst te interpreteren in het licht van de bedoeling van de partijen, m. a. w. op basis van een teleologische interpretatie.

In zijn conclusie waarschuwt de auteur niet enkel voor het gevaar van een overdreven formalisme bij een letterlijke interpretatie van overeenkomsten, maar tevens voor het gevaar van een al te vrije rechterlijke interpretatie, waarbij de rechter eigen waarden en normen gaat voorstellen als 'wil van de partijen'.

MVH

25. 6. 81.